

Ob koncu bi se želel zahvaliti vsem, ki so nam kljub težavam, s katerimi se sami srečujejo, nudili moralno ali denarno pomoč pri organizaciji našega zborovanja: republiški Kulturni skupnosti in Kulturni skupnosti občine Žalec, republiški Raziskovalni skupnosti. Posebni izobraževalni skupnosti za družboslovje in Posebni raziskovalni skupnosti za pedagoško usmeritev, in ne nazadnje tudi podjetjema Hmezd iz Žalca in Keramični industriji iz Liboj.

Preden končam, naj izrazim obžalovanje, ker v naših vrstah pogrešam tri vidne predstavnike naše stroke, ki so s svojimi dosežki veliko prispevali k afirmaciji naše znanosti v svetu in polagali temelje naši Zvezi doma. V mislih imam akademika prof. dr. Veljka Gortana iz Zagreba, ki je pred devetimi leti organiziral prvi mednarodni kongres za antične študije v naši državi „Eirene“ v Dubrovniku, kjer je bila pod njegovo egido ustanovljena naša Zveza društev za antične študije Jugoslavije. Dalje, prvega predsednika naše Zveze, akademika prof. dr. Mihaila Petruševskega iz Skopja, iniciatorja „Žive antike“ in lanskoletnega AVNOJevega nagrajenca, in pa drugega zaporednega predsednika naše Zveze, prof. dr. Branka Gavela iz Beograda. Predlagam, da vsem trem zaslužnim učenjakom in humanistom pošljemo pozdravne brzojavke z našega zborovanja.

POZDRAVNI GOVOR PREDSEDNIKA IZVRŠNEGA SVETA OBČINE ŽALEC VILJEMA PETKA

Dragi udeleženci III. znanstvenega zborovanja „antika in antična dediščina v Jugoslaviji“ in ostali gostje oziroma predstavniki!

Dovolite mi, da vas vse skupaj v imenu družbenopolitičnega vodstva občine Žalec iskreno pozdravim in vam zaželim prijetno dobrodošlico. Predvsem pa želim izraziti zadovoljstvo, da ste za to zborovanje izbrali naše mesto, saj je zgodovina te doline izredno zanimiva.

Naj omenim samo nekatere momente:

1. Skozi Savinjsko dolino je potekala rimska pot, ki je povezovala Rim z današnjim Carigradom. Na tej poti so bila poznana naselja Emona, Celeja, Petovio, itd., vendar pa so obstajala tudi manjša, saj o tem priča vrsta iskopanin, od katerih so zelo poznane v neposredni bližini Žalca v Šempetru v Savinjski dolini.
2. Žalec je praznoval lani 800-letnico obstoja.
3. V naši dolini je bila več stoletij nazaj zelo močno prisotna slovenska narodna zavest, saj so luteranci že leta 1580 ustanovili prvo slovensko šolo v Žalcu. Novejša slovenska šola pa je začela delovati leta 1762. Leta 1868 je bil v Žalcu organiziran slovenski tabor, ustanovljena je bila „Narodna čitalnica“, „Žalsko pevsko društvo“, „Dramatično društvo“ itd., kljub temu, da so bili ti kraji do konca I. svetovne vojne pod avstro-ogrsko oblastjo. Ustanovljena so bila tudi številna slovenska gasilska društva, ki so že takrat uporabljala slovenska povelja.

4. Zelo velik prispevek so dali ljudje te doline v NOB, saj je preko tisoč rodoljubov žrtvovalo svoja življenja. Občina Žalec praznuje 7. julij v spomin na prvo organizirano akcijo proti okupatorju že leta 1941. Še in še bi lahko našteval, vendar za to danes ni časa.

Glede na to, da ste nekateri tokrat prvič v naši sredini, mi dovolite, da vam občno v nekaj besedah tudi predstavim.

Občina Žalec obsega 349 km², leži v spodnjem delu Savinjske doline, in meji na osem občin: Celje, Titovo Velenje, Mozirje, Kamnik, Zagorje, Trbovlje, Hrastnik in Laško. Večji del se razteza po obrobem gričevnatem svetu; osrednji del pa je dolinski, kjer so tudi večja vodilna naselja (občina je poznana po svojem policentričnem razvoju). Občino sesavlja dvajset krajevnih skupnosti s 105 naselji. V njen živi 37.000 prebivalcev, kar predstavlja 106 prebivalcev na en km². Imamo preko 12.000 stanovanj in cca 11.200 gospodinjstev (poprečna velikost gospodinjstva — 3,3 člani). Najmanjša krajevna skupnost šteje 550 prebivalcev, največja pa 4.725.

Občina ima umirjeno celinsko podnebje, ki je primerno za kmetijstvo. Srednje letne temperature in ugodna razporeditev padavin zlasti ustrezajo gojenju hmelja, po katerem je Žalec poznan širom po Evropi. Hmeljarstvo ima pri nas več kot stoletno tradicijo. Gojimo znani savinjski golding, ki ga prištevajo med najkvalitetnejši hmelj v svetu. Večino hmelja (80%) izvozimo v razvite države sveta.

Občina je bila nekoč pretežno agrarna, po vojni pa se je hitro razvijala tudi industrija. Danes je delež kmetijskega prebivalstva le še 12%. Čeprav znaša danes v strukturi družbenega proizvoda kmetijska proizvodnja samo 8—9%, se leta ni zmanjšala. Pomembno je omeniti, da je bila občina Žalec še v letu 1970 skoraj na robu razvitih občin v SRS, saj je bil dosežen DP za 32% nižji od poprečnega DP na prebivalca v SRS, in da smo do danes zabeležili skokovit razvoj, saj je bil poprečen DP na prebivalca v SRS v letu 1982 presežen za 14%, s čimer smo se uvrstili v poprečno razvite občine v SRS.

Pomemben delež v razvoju občine je vsekakor prispevala industrija, ki je v strukturi DP udeležena s ca 80%. Največjo tradicijo v občini ima tekstilna industrija, ki še danes zaposluje od ca 13.000 zaposlenih skoraj eno četrtino. To so prevsem Tekstilna tovarna Prebold, Tovarne nogavic Polzela in Juteks Žalec in še nekateri manjši obrati (Tekstilna tovarna Prebold je ravnokar praznovala 140-letnico obstoja in je ena najstarejših tovarn na Balkanu). Poleg tega je poznana tudi že z dolgoletno tradicijo proizvodnja keramike v Libojah, prav tako tudi lesna industrija. V povojnih letih pa se je razvila predvsem kovinsko-predelovalna industrija, katere nosilac je SIP Šempester z osnovno usmeritvijo v proizvodnjo kmetijske mehanizacije, in ne nazadnje tudi kemična industrija.

V občini Žalec imata sedež tudi dva SOZDa: Hmezd in Agros. V prvem je organizirana osnovna kmetijska proizvodnja, gostinstvo in turizem s posameznimi organizacijami v osmih slovenskih občinah; druga združuje pretežni del slovenske proizvodnje kmetijske mehanizacije. Imamo tudi zelo dobro organizirano in razvito malo gospodarstvo, saj smo ena od treh najuspešnejših občin v SRS na tem sektorju.

Ne nazadnje moram omeniti, da je gospodarstvo naše občine tudi zelo izvozno naravnano, saj mnogo več izvažamo kot uvažamo (po letošnjih podatkih je pokritje uvoza z izvozom zabeleženo z indeksom 170).

Posebej moram poudariti, da imamo tudi dobro razvite družbene dejavnosti, predvsem šolstvo, zdravstvo in ne nazadnje kulturno dejavnost. Smo pa v zaostanku izgradnje osnovne infrastrukture, kot so oskrba z vodo, kanalizacija in telefonija, kamor ravno sedaj vlagamo izredno velika sredstva z namenom, da zagotovimo nadaljnji razvoj naše družbeno-politične skupnosti.

Na koncu dovolite, da vam zaželim uspešno delo, predvsem pa dobro počujete v naši sredini.

POZDRAVNI GOVOR PREDSEDNIKA SLOVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI IN UMETNOSTI PROF. DR. JANEZA MILČINSKEGA

Spoštovane tovarišice, spoštovani tovariši, dragi prijatelji!

Ko odpirate III. znanstveno zborovanje „Antika in antična dediščina v Jugoslaviji“, sprejmite lep, prisrčen pozdrav Slovenske akademije znanosti in umetnosti. V čast si štejem in v prijetno dolžnost, da vam ob pozdravih lahko sporočim še iskrene želje za uglašeno delo zborovanja, ki naj ga ne motijo naelektrene napetosti, pereče prav ta čas, napetosti, ki nam kot planincu Elijev ogenj zvene v ušesih podobno šumenju čebel, in včasih tudi dvigajo lase kot grozeča slutnja strele. Skratka, naj vam delovni dnevni tečejo v ozračju spoštljive umaknjenosti od vsakdanjih skrbi, kar omogoča bogata tematika vašega srečanja ali vsaj njen pretežni del, kolikor lahko kot laik razberem iz programa.

Občudovanje vaše znanosti, vašega dela in vašega znanja mi zbujajo podobne otožne občutke, kot jih je André Maurois izrazil na 2. kongresu medicinske morale leta 1966 v Parizu, ko se je razkril kot laik, ki je vse svoje življenje obžaloval, da ni bil postal zdravnik. Tako bi zase lahko dejal, da sem vse življenje — natančneje: zreli del življenja — obžaloval, da se nisem mogel kaj globlje seznaniti z antičnimi jeziki in antično kulturo. Danes slutim, koliko je s tem zame izgubljenega, pa se ob tem s skrbjo vprašujem, ali je med pripadniki mojega in sorodnih poklicev kaj veliko takšnih, ki podobno čutijo.

Rad bi povedal, da me ob zatonu deleža zanimanja za antiko v vzgoji in v raziskovanju, še celo, ker gre za pojav širokega obsega v vsem zapadnem svetu, skrbi, ali in kdaj bo prišla renesansa in kako premostiti vrzel v znanju in gledanju, ki jo že danes lahko opazamo pri zorečih generacijah. Tolaži in pomirja me samo to, da se je na današnjem zborovanju zbralo vendar toliko zavzetih znanstvenikov, zvestih čuvarjev antične dediščine.

Na ravni dediščine pa se vaša zanimanja pokrivajo in dopolnjujejo s poslanstvom Slovenske akademije znanosti in umetnosti, ki ima med svojimi temeljnimi nalogami tudi skupni program „Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda“. Za ta raziskovalni program skrbijo inštituti Znanstveno-raziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti po programskih sklopih, ki zajemajo zaključene raziskave ali pa se vključujejo v medakademijske in mednarodne raziskovalne naloge. Med njimi so tudi takšne, ki neposredno povezu-